

Sir Clements Markham.

En af Jordens betydelige Geografer, Sir Clements Markham, er gaaet bort. Hans Navn var kendt i alle Lande, og han var i mange Aar en ledende Kraft i de geografiske Kredse i England. C. M. var født i Yorkshire 1830 og gjorde Tjeneste i Royal Navy til 1852. Medens han endnu tjente som Sø-officer, deltog han i den arktiske Ekspedition i 1850—51 til Eftersøgelse af John Franklin. Efter at have trukket sig tilbage fra Militærtjenesten gjorde han udstrakte Rejser i Peru og de østlige Andeshjærg. Han medførte herfra bl. a. Kinninen, der tidligere var meget kostbar og fik den plantet i Indien og paa Ceylon, hvad der bevirkede, at dette vigtige Produkt blev lettere at faa. Fra 1867—77 var C. M. ansat ved det geografiske Departement i Indien, og i 1868 deltog han som Geograf i en Ekspedition til Abyssinien. Han blev Æres-Sekretær i Royal Geographical Society i London 1863 og var

Præsident for dette Selskab fra 1893—1905. 1890—1909 var han Præsident for det bekendte Hakluyt Society.

I de fornævnte Virksomheder udfoldede han en betydelig Energi, tog bl. a. livlig Del i Arbejdet for Udforskningen af Syd-Amerika, men de arktiske og antarktiske Ekspeditioner stod dog hans Hjærte nærmest, og det skyldtes saaledes væsentlig ham, at den arktiske Ekspedition under George Nares sendtes ud i 1874 saavel som Udsendelsen af National Antarctic Expedition under R. F. Scott

C. M. har skrevet talrige geografiske Værker, og han var knyttet paa forskellig Maade til et stort Antal geografiske Selskaber.

C. M. vil her i Danmark blive mindet som en god Ven. Han elskede Danmark og opholdt sig ofte her i Landet, som han havde erhvervet sig en betydelig Detailkendskab til.

Ole Olufsen.

Literaturanmeldelser.

Eric Mjöberg: Bland vilda Djur och Folk i Australien. Stockholm, Albert Bonniers förlag, 1915, 524 S. med 34 planscher, 197 textfigurer samt 3 kartor. Pris 15 Kr.

I foreliggende stadselige Værk har den svenske Zoolog Dr. Mjöberg skildret en Forskningsrejse, som han i 1910—11 foretog i det tropiske Vest-Australien.

At Bogen først nu har set Dagens Lys, skyldes vel sagtens den Omstændighed, at Forf. kort efter sin Hjemkomst kom ud paa en ny Ekspedition til Australien, denne Gang til Queensland nordlige, lidet kendte Del (Cape York Halvøen).

Egentlig geografiske Undersøgelser laa ikke i Forf.'s Plan. Hans Formaals var af biologisk Art, idet Programmet lød paa Indsamling af zoologiske, botaniske, antropologiske og etnografiske Objekter og paa Studier i Marken i de nævnte Retninger. Foruden Dr. Mjöberg selv (Zoolog) deltog en Etnograf, en Ornitolog og en Konservator i Ekspeditionen. Rejsens Hovedudbytte, der kun kortelig berøres i foreliggende Bog, var, i Overensstemmelse med Planen, Tilvejebringelsen af meget betydelige og værdifulde Samlinger af zoologisk, antropologisk og etnografisk Art, samt en mindre botanisk Samling.

Bearbejdelsen af disse Samlinger, der alle kommer svenske Museer til Gode, vil blive et særdeles vigtigt Bidrag til Kundskaben om det tropiske Australiens Dyreverden og om dets oprindelige Befolkning; men det vil sikkert tage Aar, før en saadan Bearbejdelse kan afsluttes, og dens højvidenskabelige Form vil gøre den utilgængelig for den læge Læser. Det er derfor en god Tanke, Dr. Mjöberg har haft, at udgive en let læselig Beretning om Ekspeditionens Færd.

Den tropiske Del af Vest-Australien, det saakaldte Kimberley-Område, er et lidet kendt og lidet indbyggende Land, men det er for en Naturforsker en meget interessant Egn. Klimaet er meget varmt, særlig i Sommertiden (Dec.—Marts), der falder sammen med Regntiden. Men forøvrigt er dets største Ejendommelighed den ringe Nedbør. Hele Naturen er tilpasset til at kunne udholde Varme og Tørke. Som det tydeligt fremgaar af Dr. Mjöbergs Skildringer, er vide Strækninger af Landet klædt med en spredtstaaende, ret lav Trævækst af Eukalypter, Bauhinier, Baobabtræer, Grevillea'er o. s. v. og som Bunddække, i alt Fald paa sine Steder, findes Græsvækst; en saadan Planteformation kalder Botanikerne en Savanneskov. Andre Steder er der vidtstrakte skovløse Strækninger, Ørknør eller Stepper. I Tørtiden er

det hele gult og vissent, kun de stedsegrønne Træers graagrønne Løv har anden Farvetone. Ved Floderne, som for en stor Del udtørre i Tørtiden, staar tættere Skov, hvori bl. a. Skruopalmerne (*Pandanus*) er fremtrædende.

I en saadan Natur er Mangel paa Vand den største Hindring for Menneskets Færdsel. Vi ser da ogsaa i Dr. Mjöberg's Bog, hvorledes alle hans Færder i det Indre er tilrettelagte med Henblik paa at have Adgang til Vandingsstederne. Hans Hovedfærd foregik med en Oksevogn trukket af en Snes Okser, en langsom, men for en Biolog, der skal gøre Indsamlinger, fordelagtig Rejsemaade.

Bogen giver ikke en Skildring af hele Rejsen fra Dag til Dag, men beskriver Partier af den, saaledes at man faar et tydeligt Indtryk af, hvordan det hele er gaaet for sig. Iøvrigt optages adskillige Kapitler af almindelige Skildringer af Livet i denne afsides Del af Verden, af dens Dyreverden og dens Befolkning og af almindelige zoogeografiske Betragtninger.

Ekspeditionens Hovedkvarter var en lille By, Derby, ved det indre af King Sound (ca. $17\frac{1}{2}^{\circ}$ S. B.). Derfra gjordes Rejser ind i Kimberley-Området Indre langs den store Fitzroy-Flod til Bjærgene St. George og Oscar Ranges. Sideekspeditioner, om hvilke vi desværre ikke faar noget at vide, gik til King Leopold Range i Nord og til Mt. Alexander i Syd. Desuden gjordes marine Undersøgelser ved Broome, Hovedsædet for Vest-Australiens Perleindustri.

Skildringerne er livlige og let læste, omend noget brede, som saadanne Rejsebeskrivelser næsten altid bliver. Mange interessante Oplevelser er spredte rundt i Bogen. Enkelte mere samlende Kapitler, særlig dem, der vedrører de indfødte Australnegere frembyder en Rigdom paa Førstehaands Iagttagelser. Meget værdifulde er ogsaa Forfatterens Meddelelser om forskellige Dyrs Leven og Færd.

I denne Sammenhæng er det paa sin Plads at paapege det ypperlige Illustrationsmateriale, fremgaaet af Forfatterens flittige Brug af Kameraet. Mange af Fotografierne af Dyrene (særsomt Pungdyrene) og af de indfødte er af høj videnskabelig Værd.

Et Par Indvendinger kan jeg ikke undlade; de tjener maaske nærmest til at fremhæve Bogens ellers fortræffelige Egenskaber.

Forfatteren retter et stærkt Angreb paa Vest-Australernes hensigtsløse Udryddelsesfærd mod

uddøende Dyrearter; han beklager, der ingen Interesse er for Naturfredning. Jeg har det modsatte Indtryk, og var forbavset over i saa ung en Stat som den vestaustralske at finde en Sans for Naturfredning, der allerede har givet sig Udslag i Fredlysningen af en stor Naturpark ved Perth og i en Lov mod Plukning af nogle af Statens sjældne Plantearter. Jeg indrømmer, at endnu er Dyrene ikke kommet med. Men tænk blot paa, hvor længe vi her i Evropa var om at faa Naturfredningens Sag rejst.

Den anden Indvending paatrænger sig naturlig en Botaniker, der har haft Lejlighed til at besøge nogle af de samme Egne; det er, at Planterverdenen — uagtet det er den mest iøjnefaldende Del af den levende Natur — har faaet saa lidt Plads i Forfatterens Bog; den har i udpræget Grad været Stedbarn, og det lidet, der findes rundt om i Bogen, er ikke godt og paalideligt altsammen. Botaniken var ogsaa den eneste biologiske Videnskab, som ikke havde sin Repræsentant i Dr. Mjöbergs videnskabelige Stab, og det har hævnnet sig.

C. H. Ostenfeld.

Memorial Volume of The Transcontinental Excursion of 1912 of the American Geographical Society of New-York. Published by the Society. New York 1915. st. 8°, 407 S. med talrige Illustrationer og Kort.

Denne storslaaede, glimrende planlagte og fortrinlig ledede geografiske Ekskursion, som udførtes i Sommeren 1912 igennem de Forenede Stater, er der givet en Oversigt over i Geografisk Tidsskrift Bd. 22, S. 46—68 og 93—120 af Anmelderen, der deltog i Ekskursionen som Delegeret for Det kgl. danske geografiske Selskab. Ekskursionen planlagdes og lededes af den berømte amerikanske Geograf W. M. Davis, tidligere Professor ved Harvard University, og Kernen i den videnskabelige Del af denne omfangsrige Rejse var at demonstrere en ny Systematik i den fysiske Geografi, en Systematik, der er fremsat af Davis i hans bekendte og meget værdifulde Publikationer om fysisk Geografi og Geomorfologi, og hvorom han har holdt Forelæsninger ved forskellige europæiske Universiteter.

Ekskursionen i selve U. S. A. bekostedes af American Geographical Society, der havde indbudt samtlige europæiske Hovedstæders geografiske Sel-